

University Medical Center Groningen

University of Groningen**Bijdrage tot de kennis van de ontwikkeling der verloskunde in de 18e eeuw**

Schripsema, Jan

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

1936

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)*Citation for published version (APA):*

Schripsema, J. (1936). Bijdrage tot de kennis van de ontwikkeling der verloskunde in de 18e eeuw. Groningen: s.n.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

SAMENVATTING.

Terwijl het verloskundig werk van den chirurgijn der 17e eeuw slechts bestond in de afhaling der doode vrucht, zien we in de 18e eeuw, dank zij Franschen invloed, zich een steeds toenemende belangstelling ontwikkelen voor de practische verloskunde. De tot nu toe heerschende theoretische beschouwingen over het baringsproces kwamen niet overeen met de practische ervaringen.

Groot is de verdienste geweest van HENDRIK VAN DEVENTER: „Hellstrahlend leuchten mit dem Anbruche des achtzehnten Jahrhunderts die Verdienste des holländischen Geburtshelfers HEINRICH VAN DEVENTER hervor welcher, das Bedürfniss seiner Zeit wohl einsehend, dem Mangel einer auf feste Grundsätze erbauten Lehre durch die Herausgabe eines streng wissenschaftlich geordneten Werkes abzuhelfen strebte” (VON SIEBOLD) (50).

Zijn werk heeft een andere richting gegeven aan het verloskundig denken; in den verkeerden zin wat betreft de scheeve liggingen der lijf-moeder, in den juisten zin wat betreft de „quade” vormen van het bekken.

Hierop voortbouwende komt men tot het begrip „geklemde hoofden” en tot een grondige bestudeering van het bekken.

De Groningsche Hoogleeraar PETRUS CAMPER, die een internationalen naam verwierf, schreef hiervan in 1740 dat wat het buitenland betreft, slechts SMELLIE in Engeland een grondige kennis demonstreerde van het vrouwelijke bekken, meer dan LEVRET en GRÉGOIRE in Frankrijk en meer dan de beroemde FRIED in Straszburg: „Seine künstlich gemachten Weiber und Kinder waren mit vielem Scharfsinn erfunden; doch hatte er

keinen Begriff von der Axe des Beckens, noch von den eingekeilten Köpfen". (42)

Het geheime middel van CHAMBERLEN in Engeland gaf in andere landen den verloskundigen een prikkel tot de uitvinding van niet-doodende verloskundige instrumenten.

Waar bij velen nog de meening heerscht, dat de Hollander VAN ROONHUYSEN zijn instrumentarium geheel of gedeeltelijk heeft gekocht van CHAMBERLEN heb ik daartegenover met nadruk trachten aan te toonen, dat dit niet het geval is geweest en dat zijn tang en zijn hevel te beschouwen zijn als volkomen origineel.

Zijn geheimdoenerij, hoewel passend in het karakter van dien tijd, is af te keuren; maar als bekwaam verloskundige heeft hij op de juiste wijze een eenvoudig instrument n.l. den hevel, weten aan te wenden, terwijl zijn tang van minder practisch belang is geweest.

De tangen van CHAPMAN, FREKE en GIFFARD, gepubliceerd in 1733 door doctor HODY, zijn te beschouwen als modificaties van de CHAMBERLENSCHE tang.

Door hun goede afmetingen en hun bekkenkromming, zijn de tangen van LEVRET (1747) en van SMELLIE (1752) van blijvende waarde gebleken; verschillende wijzigingen, later door vele verloskundigen aangebracht, bleken veelal onpractisch of overbodig.

Van groote beteekenis voor de wetenschappelijke ontwikkeling der verloskunde zijn geweest: PAULUS DE WIND en PETRUS CAMPER. De eerste door zijn juiste beschrijving van het geklemde hoofd in de bekkendoortocht; de laatste door zijn universeele kennis en zijn hoogstaande medische moraal. Aan de symphyseotomie blijft verbonden de naam van PETRUS CAMPER.

DE FREMERY werd de grondlegger van de bekkenleer, omdat hij als eerste een aetiologische verklaring gaf voor

het tot stand komen van het normale en van het abnormale bekken.

De 18e eeuw staat, wat de verloskundige wetenschap betreft, in het teeken van technische ontwikkeling op grond van betere inzichten in het mechanisme der baring; maar deze werd nog gehandicapt door de groote kraamvrouwensterfte, waaraan SEMMELWEISS in de 19e eeuw een einde heeft gemaakt.

Deze gelukkige combinatie heeft de verloskunde zeer veel vooruitgebracht.